

SPREMIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6
(starna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje
in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.

ABONEMANTI: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna
K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletna K 21.—; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletna K 30.—.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 231.

V Ljubljani, v torek dne 12. marca 1912.

Leto II.

Auffenberg.

Grof Khuen Hedervary je padel, dasi ni izgubil opore v ogrskem državnem zboru. Nasprotno! Vlada stranka mu naravnost demonstrativno izraža svoje zaupanje in se ve tako, kakor da brez Khuena sploh ne mara delati. »Naša stranka ni inventar vsake vlade!« kliče Tisza. In boj zaradi resolucije o rezervistih je dobil zopet obliko boja med Ogrsko in Avstrijo, med Budimpešto in Dunajem.

Khuen je padel proti volji vladajoče stranke na Ogrskem; z njegovim padcem se čuti večina ogrskega državnega zbora prizadeto. Zakaj za resolucijo, ki jo je zastopal Khuen Hedervary, je nastopila tudi vladna stranka do zadnjega moža. Demisija od spodaj dovolj podprte vlade je torej kakor klofuta vladni stranki.

Zalitev ne odpuščajo na Ogrskem. — Za žrtev, ki so jo morali doprinesti, zahtevajo plačilo, za Khuenovo glavo zahtevajo drugo glavo. Našli so jo že, in sicer tako, ki bi lahko zadovoljila njihovo maščevalnost, če pade. Zakaj za kakšno malo glavo se tam ne menijo. Skupni vojni minister — to bi bila približna odškodnina za njihovega Khuena.

V nedeljo se je iz raznih virov raznesla vest, da je Auffenberg res že vložil demisijo, vedno da je cesar še ni odločil. Danes je oficijozno demantiral to trditve. Kljub temu je lahko resnična. Demanti in popravek, zlasti uraden popravek, sta instrumenta, ki že davno ne dosežeta več zaželenega namena. Zakaj oba sta se že prevečkrat lagala.

Pa če bi tudi bilo res, da Auffenberg še ni vložil demisije, je vendar gotovo, da je njegovo stališče korenito omajano. Z Ogrskega vodijo proti njemu boj, ki ne obeta za njegov nastop v delegaciji nobene sreče, ako ostane do tistega časa res še vojni minister. Srdit je ta boj in usodopoln lahko postane za gošpoda Auffenberga, ker ne izhaja od ogrske opozicije, temveč od vladne stranke in očividno celo od demisionirane vlade same.

Res je, da so zelo čudne reči, ki jih očitajo vojnemu ministru. »Pester Lloyd« piše: »Od verodostojne strani dobivamo vest, ki jo objavljamo v sledečem brez vsake opazke. Sedanji vojni minister general infanterije Auffenberg je leta 1905. izdelal spomenico in jo poslal vojnemu ministru. V tem spisu, ki je še zdaj med najtajnejšimi spisi dotičnega vladnega mesta, je bil zelo podrobno izdelan načrt razvoja in pohoda vojske na Ogrsko, seveda v ta namen, da se dežela »pacificira«.

Pripravljeni smo na to, da se postavi proti tej vesti demanti. Prepričani smo pa, da bo široko občinstvo več verjelo naši vesti kakor uradnemu zatajevanju, zakaj nekatere vesti se enostavno morajo tajiti. Način, po katerem je vojni minister postopal z Ogrsko in z njeno vlado ob sedanjih krizi, še povišuje verjetnost naše vesti, da je v sestavljanju spomenice posebno izurjen general resnično mislil na pohod vojske na Ogrsko.«

»Pester Lloyd« je poluraden list in glavno glasilo Khuena Hedervaryja. Taka vest kakor navedena, ne bi bila mogla na noben način priti v list brez znanja ogrske vlade. — In skoraj neverjetno je, da bi ogrska vlada do-

volila objavo takega dokumenta, če ne bi bila prepričana, da je vest utemeljena. Seveda je še bolj verjetno, da prihaja trditve naravnost iz krogov ogrske vlade.

Napovedani demanti je naravno že prišel, in sicer v »Fremdenblattu«. Ali »Pester Lloyd« ima prav: »Temu uradnemu utajevanju bo težko kdo verjel. Na vsak način je treba računati z možnostjo, da je sedanjji vojni minister nekdanji delal take načrte. Tedaj pa je tudi razumljivo, da se obrača ogrska jeza najbolj proti Auffenbergu.

Sočasno se poroča iz drugega vira o Auffenbergu, da je imel že odkar je vojni minister, še drug načrt, Predlagal je baje cesarju, da naj se iz brambne reforme, ki je povzročila sedanjo krizo, izpusti dveletna vojaška služba, pač pa naj se ohranijo tiste določbe, ki pomenijo nova bremena za prebivalstvo. Povrh je še hotel, da naj se razveljavi sklep, po katerem se v petih letih ne smejo staviti nove vojaške zahteve. Kakor znano, je bilo to lani sklenjeno, ko so delegacije dovolile 316 milijonov za izredne vojaške izdatke. Cesar je baje odklonil te predloge.

Vesti o dveletni službi niso popolnoma nove. Že lani se je poročalo, da prestolonaslednik ne soglašal z odpravo triletnih služb. Kar se tiče novih vojaških zahtev, pa ni nič tajnega, da spada Auffenberg med tiste, ki smatrajo lanskih 316 milijonov za »uboreni grižljaj.« V delegacijah je v jeseni filozofiral kako neumljan da je tak slep, ki mu ne dovolji, da bi kar mlahoma zahteval še petsto milijonov, in že takrat je namigaval, da on noče ostati skromen, ampak da ga bo »potreba« prisilila zahtevati več.

Če pravijo, zgoraj, da Auffenberg sploh ni demisioniral, tedaj bodo najbrže že jutri tudi te vesti demantirali. Ali kakor kaže, je Auffenberg eden tistih generalov, ki jim je treba neprenehoma gledati na prste. Toliko ne poznamo moža, da bi mogli soditi o njegovih čisto vojaških sposobnostih. Morda je prav dober komandant. Ali toliko je že jasno, da za ministra ni. Ljudje, ki ne vedo, odkod prihaja denar in kako se delajo ljudstvu žulji na rokav, da zasluži, kar mora metati molohu v žrelo, in ljudje, ki neprenehoma mobilizirajo, ne sodijo na odločilna upravna mesta. Če Auffenberg še ni demisioniral, naj bi se nikar dolgo ne obotavljal. Odseliti se iz ministristva je edina naloga, ki jo ima je izvršiti.

Preporod socialne demokracije v Rusiji.

V gibanju ruskega proletarijata se pripravljajo velik dogodek: Pred kratkim je bila v enem izmed ruskih mest, skrita pred Argusovimi očmi policije, važna strankarska konferenca, ki so jo sklicali centralni odbor »bunda« (splošne židovske delavske zveze za Litvo-Poljsko in Rusijo), centralni odbor litovske socialne demokracije in kavkaški deželni komite. Konferenca se je posvetovala o potih, ki naj bi dovedla do enotne, vso rusko državo obsegaajoče združitev socialno-demokratskih strank in ki bi ustvarila ruskemu delavstvu skupne centralne inštanice.

Najvažnejši sad teh posvetovanj je bil sklep, da se v kratkem skliče splošna strankar-

ska konferenca, na katero bodo pozvane vse socialno-demokratske skupine in organizacije ne glede na njih strankarsko smer in na kateri bodo zastopane vse ruske pokrajine, kamor sega delovanje socialne demokracije. Na konferenci se snidejo socialni demokratje, ki delujejo v legalnih, od vlade priznanih organizacijah, kakor tudi zastopniki tajnih, nelegalnih organizacij, ruski socialni demokratje prav tako kakor poljski, litovski, židovski, gruzinski itd.

Na dnevnem redu konference so tri točke: 1. Volitve v državno dumo, ki se izvrše še pred koncem tekočega leta; 2. Organizatorična združitev stranke in rešitev sporov med posameznimi strujami, ki so zadnja leta ovirali vsako plodovito delovanje; 3. Oživitvoritev skupnega strankinega vodstva za vso Rusijo.

Gotovo je, da zadene iniciativo omenjenih narodnih organizacij, ki so v vsakdanjih bojih prav hudo občutile potrebo enotnega nastopa, na prijazen odmev v ruskem delu stranke, tembolj ker je tudi tam opažati novo, veselo življenje v stranki vsled razkritja podlih mahinacij Stolipinove vlade ob razpustu druge dume, ko je 37 socialno-demokratskih poslancev brez vzroka potaknila v smrtonosne ječe in jih pregnala v Sibirijo, samo zavoljo pretveze, da je porušila ustavo in se znebila dume, ki ji ni bila pohlevno orodje in pokorna igračka. Sklicanih je bila cela vrsta protestnih shodov in delavstva se je pridružilo tudi študentovstvo.

Peterburška organizacija po okrajih, ki jo je vlada jeseni z nasilnimi in protizakonskimi aretacijami razdejala, se je spet oživila, in v kratkem se izvoli mestni politični odbor, ki bo vodil strankarsko akcijo v Peterburgu. Nelegalne, tajne organizacije štejejo v Peterburgu sedaj okoli 300 članov; zlasti živahno se razvija centralna skupina peterburških delavcev socialno-demokratske stranke, ki je sestavljena iz samih delavcev. Legalne organizacije, ki so zelo močne, se pečajo z misijo, da si zgrade lasten delavski dom in da začno z izdajanjem delavskega dnevnika.

Tudi strokovno gibanje napreduje kaj veselo. V novembru se je ustanovila strokovna organizacija pisarniških uslužbencev, v kratkem bodo vložena pravila trgovskih nastavljenec in prometnih delavcev. Tudi stavke kovinarjev in tiskarjev, ki so bile v novembru in decembru na dnevnem redu, so vzlic vladnim šikanam, izgonom in aretacijam, končale večidel z uspehom.

Aretacije, s katerimi se je vlada jeseni navajala na delavsko gibanje, so nekoliko ponehali; vlada se je preverila, da z njimi ne upuha delavstva. In tudi obiski žandarmerije so postali redkejši: vse hišne preiskave, s katerimi je nadlegovala zadnje tri mesece legalne organizacije, so bile brezuspešne. Namesto zaželenega plena je odnesla žandarmerija vselej blamažo in dolg nos.

Miroljubni glasovi.

O posredovanju za mir med Italijo in Turčijo se razširjajo vsak hip kakšni glasovi. Posebno ruska vlada se dela važno in nastopa vsak hip s kakšnim predlogom za posredovanje. Ali brezuspešno. Zakaj Italija hoče Tripolitanijo in pravi, da bi bila osramočena pred vsem svetom, če bi preklicala aneksijo, katero

Prof. Paasche

je razglasila diplomatsko in v svojem parlamentarnem teatru. Turčija pa pravi, da se ji še ni zmešalo, da bi odstopala Italiji, cesar ji Italija doslej še ni mogla vzeti.

Ker se res ni zgodilo še nič odločilnega — zakaj vse dosedanje praske v Tripolitaniji in Cirenajki ter vse italijanske ekurzije po jonskem in Rdečem morju, lov na člane »Rdečega polumesa«, bombardiranje Bajruta itd., ne odločajo usode Tripolitanije — je zlasti turško stališče povsem razumljivo. Po veliki uprizoritvi v rimskem parlamentu in po pisavi italijanskega časopisja bi bilo soditi, da je tudi v Italiji sama bojevitost doma. Res je, da je bilo tudi tam vsako posredovanje doslej brezuspešno.

Ali če se natančneje čita, kar pišejo in poslušajo, kar govorijo Italijani, se človek prepriča, da se je navdušenje za tripolitansko pustolovščino že izdatno skrčilo in če jih po dosedanjih velikanski bahariji ne bi bilo preveč sram, bi najbrže z velikim veseljem pozdravili kakšno posredovanje, ki bi jim prineslo mir brez blamaže.

To je največja razlika med turškim in italijanskim položajem. Če Turki po dolgotrajni vojni res izgube Tripolitanijo, bodo imeli neprijeten občutek; zakaj veseliti jih izguba ne more. Toda sramote ne bo. Vsakdo ve, da imajo komaj par tisoč regularnih vojakov v Tripolitaniji in da ne morejo poslati ne enega bataljona tja. Vse mu svetu je znano, da so vse utrbe slabotne, da ni denarja, da nimajo ladij, izkratkata, da ne morejo nikakor nastopiti proti Italijanom z enako močjo. Da se s svojimi malimi silami imenitno branijo, se ne da utajiti. In če nanesa, da jih premoč porazi in da res izgube deželo, ne bo sramote.

Italijani pa so se tako zaleteli, zlasti s svojim dekretom o aneksiji, da ne morejo nazaj brez blamaže. Itak je že dovolj blamaže v dosedanjem neuspehu, v bahariji, ki se ne more upirati na nič drugega kakor na svoje besede, v zmagah, ki so smešno majhne, če niso porazi, v običajanju vojske, ki že dolge tedne ne more nikamor. Če bi Italija zdaj res sklenila mir na taki podlagi, da bi preklicala aneksijo, bi bila faktično blamirana vpricho celega sveta.

Tako je v zagati. Nazaj ne more, ker se boji sramote. Naprej ne gre, ker ji ne dajo Turki in Arabci. Torej je najenostavnejše delati se bojevitega in junaškega. Javno dela to Italija že ves čas. Ali v resnici je menda že prav sita te malopridne vojske in bi bila prav vesela, če bi jo mogla na primeren način zaključiti.

Nehote priznava to »Tribuna«. Ta list, ki izraža misli italijanske vlade, se čudi, da ne

»Moj ubogi Dario! Naj si poišče drugo — ne branim mi,« je Benedeta tiho dodala s svojim lepim smehljajem. »Kaj neda, od moža se ne sme zahtevati nič nemogočega, in jaz nočem, da umre ob tem.«

In ko jo je Pierre začuden pogledal, ker so te besede omajale njegovo predstavo o italijanski ljubosumnosti, je vzkljnila, plamteča od strastnega obožavanja:

»Ne, ne, na to nisem ljubosumna. Njega veseli, mene pa ne boli. In dobro vem, da se bo vedno vračal k meni, da bo ves moj, samo moj, kadar bom hotela in kadar bom mogla.«

Nastal je molk. Salon se je napolnil s sencami, zlato na velikih stebričnih mizah je obledelo, neskončna otožnost je splavala od stropa ob starih, rumenih, jesensko pobarvanih tapetah dol. Vsled slučajne razsvetljave se je jasno odrazila slika nad kanapejem, na katerem je sedela kontesina. Bil je portret mladega, lepega dekleta s turbanom, Casije Boccanere, pradedinje ljubečih, sodnice. Zopet je mladega duhovnika osupnila podobnost. Glasno je začel misliti.

»Izkušnja je močnejša od ljudi,« je dejal. »Vsakomur pride minuta, ko podleže. Ravno prej, da nisem stopil v sobo...«

Benedeta mu je razburjeno posegla v besedo.

»Jaz, jaz!... O, mene ne poznate! Jaz bi bila rajša umrla.«

In v čudni pobožni razvnetosti, vsa vzneta od ljubezni, kakor da je razvnelo praznovanje njeno strast do zamaknjenosti, je dodala:

»Prisegla sem madoni, da podarim svoje devišstvo možu, ki ga bom ljubila, šele tisti dan, ko bo moj soprog. Za ceno svoje sreče sem izpolnjevala to prisego, in zvesta ji ostanem, če tudi za ceno svojega življenja... Da, Dario in jaz umreva, če bo treba, ali sveta devica ima mojo besedo in angelni v nebesih se ne bodo jokali.«

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje).

Bilo je skoraj šest, ko se je Pierre vrnil v palačo Boccanera. Navadno je hodil skromno po stranski ulici in skozi mala vrata, katerih ključ je imel. Ali davi je dobil od vikonta Philiberta de la Choue pismo, katero je hotel pokazati Benedeti, zato je šel danes poglavnem stopnišču. Čutil se je, da ni bilo nikogar videti v predsobju. Če je odšel sluga, je navadno Viktorina sedla tja, pa se mirno pobavila s kakšnim šivanjem. Njen stol je pač bil tukaj; Pierre je celo videl na mizi perilo, katero je tam pustila; ali očitno je kam odšla. Dovolil si je vstopiti v prvi salon. Bila je že skoraj noč; mrak je ugašal v zamirajoči blagosti; ali ves osupel je duhovnik obstal in se ni upal dalje, ker je začul iz sosednjega velikega rumenega salona zmeden šum, ropot, suvanje, borbo. Najprej je bilo slišati mile prošnje, potem poželjivo mrmanje. Pierre se ni več obotavljal; nehote je pohitel dalje, ker je bil prepričan, da se tam notri nekdo brani in omaguje.

Ko je vstopil, je ostrmel, videč Darija kakor blaznega, v izbruhu divjega hotenja, v katerem je vzplamtela zopet vsa nevkrotljiva kri Boccanerov, kljub elegantni izčrpanosti ginečega plemena. Držal je za rame Benedeto, ki jo je bil vrgel na kanape, pa jo je zahteval, puhajoč ji vroči dih svojih besed v obraz.

»Za božjo voljo, draga... za božjo voljo, če nočete, da umrjem in da umrjete ti... saj pravijo sama... konec je, zakon se nikoli ne razveljavlja... ne daj, da bova še nesrečnejša, ljubim te, kakor me ljubiš, in daj, da te ljubim, daj da te ljubim!«

Ali plakajoča, z izrazom neizrečne nežnosti in brezbesedne bolesti v obrazu ga je pehala kontesina, ki je bila tudi razvneto od divje energije, z iztegnjenima rokama od sebe.

»Ne, ne! Ljubim te, nočem, nočem!«
Ta trenotek je obupno golčeči Dario občutil, da stopa nekdo v sobo. Naglo se je vzravnal

in zastrmel z blaznotopim pogledom v Pierra, ne da bi ga popolnoma spoznal. Potem si je potegnili z obema rokama čez obraz, čez zasoljena lica, preko zakrvavljenih oči, pa je zbežal z vzdihom polnih bolesti, v katerem se je izražalo vse njegovo pridušeno hotenje med solzami in kesom.

Benedeta je vsa obupana in upehana obsedela na kanapeju. Ali ko je Pierre, ki je bil v silni zadregi zaradi svoje vloge, krenil, da bi se brez besede umaknil, je zaprosila z mirnejšim glasom:

»Ne, ne, gospod abbé, nikar ne odhajajte... Prosim Vas, sedite. Trenotek bi rada govorila z Vami.«

Smatral je vendar za svojo dolžnost, da opraviči svoj nenadni vstop in razloži, da so bila vrata prvega salona napol odprta in da je videl v predsobju le Viktorinino delo na mizi. »To je res!« je dejala kontesina. »Viktorina je morala biti tukaj, saj sem jo pravkar videla. Poklicala sem jo, ko je začela mojemu ubogemu Dariju pamet uhajati... Kako da ni prišla?«

Potem se je je polotila potreba po razgovorljivosti; nagnila se je naprej in z obrazom, ki je še ves žarel od borbe, je dejala:

»Poslušajte, gospod abbé, vse Vam povem, ker nočem, da bi preslabo mislili o mojem ubogem Dariju. To bi me bolelo... Glejte, sama sem nekoliko kriva tega, kar se je zgodilo. Snodči me je prosil za sestanek v tej sobi, da bi se v miru porazgovorila. Ker sem vedela, da moje tete ob tem času ne bo doma, sem mu rekla, naj pride... Kaj neda, saj je bilo čisto naravno, da sva se hotela videti in pogovoriti po veliki žalosti, katero nama je povzročila vest, da ne bo moj zakon pač nikoli razveljavljen? Preveč trpiva, nekaj je bilo treba skleniti... Zdaj, ko je prišel, sva se razjokala; dolgo sva se objemala in najine solze so se mešale. Tisočkrat sem ga poljubila in tisočkrat sem mu dejala, da ga obožujem in da obupavam, ker je nesrečen zaradi mene, pa da gotovo umrjem od tuge, ker gledam njegovo nesrečo. Mogoče da je to smatral za mikanje, in navsezadnje ni angel. Ne bi

ga bila smela tako in ne tako dolgo pritiskati na svoje srce... Saj razumete, gospod abbé, nazadnje je bil kakor divji in je zahteval, kar sem prisegla madoni, da ne dovolim nikomur kakor svojemu soprogu.«

Rekla je to mirno, enostavno, brez vsake zadrege, s svojim razumnim, praktičnim obrazom.

»O, poznam svojega ubogega Darija!« je nadaljevala in ustne so ji zadrhtele od slabotnega smehljaja. »To me ne ovira, da ga ljubim; nasprotno. Videti je nežen, celo bolehen, ali pravzaprav je strasten človek, ki potrebuje zabave. Da, to je stara, vroča kri. Tudi jaz bi znala kaj povedati o tem, zakaj ko sem bila majhna, me je včasih tako pograbila besnost, da sem se vrgla ob tla in še danes me včasih tako prime, da se moram boriti sama s seboj in se trpinčiti, da ne storim vsakovrstnih neumnosti... Ubogi moj Dario! On ne zna trpeti. Kakor otrok je, poln želja, ki se mu morajo izpolniti; ali pravzaprav je vendar zelo razumen in čaka name, ker si pravi, da je pri meni prava sreča. Zakaj jaz ga obožavam.«

In zdaj je postala Pierra jasna prikazen mladega kneza, ki mu je bila doslej nedoločena. Dasi je umiral od ljubezni do svoje sestrične, se je vendar vedno dobro zabaval. Bil je popoln sebičen, pa vendar prav ljubezniv fant. Predvsem je bil popolnoma nesposoben za trpljenje, in sovražil je bolečine, grdobo in siromaštvo pri sebi in pri drugih. S telesom in z dušo je bil ustvarjen za veselje, sijaj, zunanji blek in za življenje v jasnem solncu; a pri tem je bil čisto na kraju, bil je izčrpan in ni imel moči za nič drugega kakor za to lenuharsko življenje, pa ni mogel niti več misliti ali hoteti, tako da mu ni prišlo niti na misel, da bi se pridružil novemu režimu. S tem se je spajal brezumni ponos Rimljana, s preudarnostjo in z vedno živim, praktičnim razumetanjem resničnosti združena lenost; na eni strani se je kazala nežna prikupljivost smrti se bližajočega plemena, večna potreba po ženski, včasih pa so prihajali izbruh besnega zahtevanja in prekipevala je vela poltenost.

poskrbe nevtralne države za mir in polemizira proti mnenju, da ni pričakovati uspehov od posredovanja, dokler se ne zgodi kaj odločilnega. »Tribuna«, jih poučuje, da je posest najvažnejših obrežnih točk jako važna, in dopoveduje evropskim silam, da naj bi vendarle posredovale.

Seveda noče italijanski list priznati, da želi posredovanja v svojim interesu, ampak ga priporoča v interesu Turčije, češ čimdalje bo trajala vojna, tem težavnejši bo njen položaj. Države naj torej vtepejo Turčiji pamet v glavo.

Ta ljubezen do sovražnika je pač precej sumljiva. Če postaja položaj za Turčijo težavnejši, je to le koristno Italiji, ki ji ne bi bila napovedala vojne, če ji ne bi želela težav. Ali Italija želi več? Države naj bi Turčiji tudi dopovedale, da je Tripolitanija zanjo izgubljena. Bilo bi bolj enostavno, če bi Italija Turčiji dokazala, da je to res. Ali prav zato, ker ni tega dokaza, nočejo na Turškem verjeti, kar bi Italijani radi.

Očitno je torej, da vojni entuziazem pojema, da si Italija želi miru, ali da ne najde poti do njega. In tako se bo zločinska pustolovščina kljub vsem pobožnim željam nadaljevala.

NOVICE.

* Nečloveški sin. Praška policija je prišla zavarovalnega agenta Rehoba, ki je imel že več tednov zaprt svojo mater v hiši, jo pretepal in ji grozil. Sosedje so slišali stoke nesrečne matere in so vso stvar ovadili. Policija je prišla in našla mater v pomilovanju vrednem stanju. Zakaj je nečloveški sin tako grdo ravnal z materjo, še ni povsem jasno.

* Stodesetletnega starčka ubil. Iz Sarajeva poročajo: Enaindvajsetletni Maric je v hipu dušne zmedenosti ubil svojega 110 letnega starčega očeta in nato izvršil samomor. Tragičen dogodek zbujajo veliko pozornost.

* Strašno maščevanje. V vasi Chorimiecu pri Krakovu se je zgodil strašen zločin. V hiši kmeta Humenya, ki stoji ob gozdu, so našli v sredo zjutraj grozovito razmesarjena trupla gospodarja, njegove žene, njegovih dveh otrok in njegove sestre. Najmlajši otrok je spal v stranski sobi in se mu ni zgodilo nič žalega. Morilca so izsledili v kmetovem bratu in ga že prjeli. Morilec se je bil šele pred kratkim vrnil iz Amerike in je izvršil grozovito dejanje zategadelj, ker ga je bil kmet okanil za očetovo dedščino.

* Priznanje na smrtni postelji. Aradski tovarnar za biljarde Ivan Hartmann je prišel začetkom leta v konkurz. Pred par dnevi je umrl njegov potnik Erdelyi, na smrtni postelji je izpovedal, da je zavlekel skupno s Hartmannom kratko pred otvoritvijo konkurza za 45.000 K blaga. Policija je uvedla skrivna poizvedovanja tekem katerih je prišla do skritega blaga. Hartmannu so prijeli.

* Brisalka — klerikalna pomočnica. »People«, bruseljsko glasilo naše stranke, prinaša vsak dan sledečo notico: »Sodruži, le še ... dni nas loči od osvobojenja 2. junija. Vsi na delo!« 2. junija bodo volitve v belgijsko poslansko zbornico. Dosle se je pri vsakih volitvah dopolnila le polovica državnih poslancev; vsled pomnožitve mandatov pa bo razpuščena zbornica in bo treba izvoliti vse poslance naenkrat. Z velikansko napetostjo vprašuje vse v deželi: Ali ohrani klerikalna vlada v zbornici večino šestih glasov? Da bodo klerikalci, ki imajo volitve v rokah, popravljali volilno srečo, kar se bo dalo, je gotova reč. Ampak usoda klerikalne vlade je precej temna, če pomislimo, da se je klerikalna večina tekem let skrčila od 20 na 6 mandatov, da je klerikalni šolski zakon, ki je spravil klerikalno Schollaertovo ministrstvo v grob, zbudil med prebivalstvom silno ogorčenje in da so poslednje občinske volitve izpadle po vsej deželi za klerikalce skrajno neugodno. Po vsem tem je verjetno, da bo, odklenalo pri teh volitvah klerikalni stranki, ki je 27 let strahovala deželo. Tik pred poginom je klerikalna vlada dobila pomenite misli, zviija se v reformnih krčih in za vsako bolečino volilcev ma zdravilo pri rokah. Najgenljevši dokaz te izredne pozornosti za potrebe volilcev je odlok železniškega ministrstva, da dobe po štirje železniški

uradniki vsak mesec — svežo brisalko. Le pomislite: vsak mesec svežo belo brisalko za štiri ljudi! Pa naj še kdo zine, da železniška uprava skopari in da ne skrbi za svoje osebe. Kateri volilec bo pač tako brezsrčen, da bo plačal belo brisalko s črno nevhvaležnostjo in volil reče?

* Miljonarji v nevarnosti. Deseteri belgrajski milijonarji so doživeli te dni jako neprijetno presenečenje. Dobili so vsi isti dan pisma, ki so jih pozivljala, naj določeni dan položijo v pisnu označeni znesek — šlo je za lepe svote 10.000 do 100.000 frankov — na gotov kraj, drugače bo doletela nepokorneža smrt ali pa bombni atentat. Tudi so pretli v pisnih naj se ne izvrši ovadba. Seveda so takoj ogroženi milijonarji takoj napravili ovadbo, ki zelo poizveduje za izsiljevalce. Razpisali so veliko nagrado za tistega, kdor izsledil izsiljevalce.

* Markov stolp v Benetkah. V petek so odkrili bronasti kip nadangelja Gabriela na Markovem stolpu. S tem je stolp zopet dograjen. Svečano bodo blagoslovili stolp 25. aprila.

* Bojkot raznašalcev. V Italiji le malokdo dobiva list na dom; večina ga kupi na ulici. Raznašalci dobe v upravništvu list za tri centesime in ga potem prodajajo po pet. Zdjaj pa so trije rimski listi, »Messaggero«, »Tribuna« in »Giornale d' Italia«, ki hočejo najbrž rofitirati od visoke vojne konjunktore, list podražili za pol centezima in ga prodajajo raznašalcem po 3 in pol centezime. Toda raznašalci so na to podražjenje odgovorili z bojkotom. Že več dni ne more nihče kupiti v Rimu lista na ulici. »Messaggero« si je doslej pomagal s tem, da je prodajal list z avtomobilom. Nacionalistični »Giornale d' Italia« pa prodajajo študentje!

* Bančni polom. V Spandavi je propadla banka in potegnila za sabo v polom več mestnih bogatašev. Bankir Baethge se je ustrelil; eden najuglednejših spandavskih trgovcev, Kurt Thomas, pa je zblaznel, ker je prišel ob vse premoženje. Dne 8. t. m. zjutraj pa se je ustrelil spandavski mestni svetnik Emil Müller, ki je bil tudi izgubil vse premoženje.

* Davčni uradi zažgani. Več tisoč ljudi je priredilo v Valjodolidu 9. t. m. demonstracijo proti občinskemu davku in so zapalili davčne urade. Orožniki so sprejeli demonstranti s točo kamenja. Ranjenih je bilo sedem orožnikov in strahovnik ter več demonstrantov.

* Volilna borba na Turškem. Na Turškem imajo volitve v parlament. Mladoturški odbor skuša storiti vse, da pregovoril volilce, naj ne dajo svojih glasov kandidatom liberalne zveze. Dr. Nazimbej potuje okrog in vpliva na Bolgare, naj ostanejo zvesti odobru; obeta jim nove ugodnosti in sedem poslancev. V Bode-no sta dospela bivša poslanca Honeos in Vlahov, da skličeta shod in agitirata za liberalno zvezo. Pristaši Mladoturkov so jima shod onemogočili, nakar so ju oblasti prisilile, da sta odstopovala. Volilni boj je jako vroč, vendar kažejo znamenja, da bodo zmagali Mladoturki vsled svoje izborne taktike in podpiranja oblasti.

* Pijančevanje na Ruskem. Po uradnih izkazih so prodali meseca decembra 1911 v azijski in evropski Rusiji 9,049.277 veder žganja; 298.146 veder več od prejšnjega leta v tem mesecu. Lani so prodali vsega skupaj 91,041.274 veder žganja; 2,098.827 veder več od leta 1910. Ruska država je imela leta 1911, od žganjarskega monopola 782,557.370 rubljev dohodkov; za 20,010.141 rubljev več kakor leta 1910. Vsako leto pobere peterburški policaji na ulicah 60.000 do 70.000 popolnoma pijanih oseb, ki potem prespe svojo pijanost na policijskih stražnicah. Sekcija društva za boj proti alkoholizmu iz gubernije Samare je nabrala statistične podatke, iz katerih je razvidno, da je samo prebivalstvo v guberniji Samari leta 1910, izdalo 22 milijonov rubljev za žganje. Leta 1908, je prespalo po stražnicah v Samari 9000 oseb svojo pijanost, l. 1909, že 10.300 in leta 1910, samo tekem desetih mesecev 11.000 oseb. Ubogo ljudstvo, ki si na ta način samo koplje svoj grob!

* Avtomobilna neizgoda. Na Dunaju je bil šofer Rudolf Hoffmann v kavarni v majhni družbi. Povabil je goste, da se udeležijo vožnje

v Prater z avtomobilom. Dragotinar Karel Ceravek in neki šofer sta se odzvala povabilu, prav tako tudi kavarniška kuharica. Z veliko naglico je dirjal avtomobil skozi glavni drevo-red. Nenadoma pa je zavozil v divjem diru ob drevo in se popolnoma razbil. Zaloga bencina se je vnela in zažgala avtomobil, ki je skoraj popolnoma zgorel. Vse osebe v avtomobilu so se poškodovale. Uvedli so preiskavo. Goreči avtomobil je morala pogasiti požarna bramba.

* Strašna smrt premikača. Na stadlavski postaji se je zgodila velika železniška nesreča. Med premikanjem krajevnega vlaka je zgrabil na drugem tiru premikajoči se vlak nadpremi-kača Riharda Daricka in ga zagnal na tla. Črez nesrečnika je drvelo pet vagonov. Ko so vozove ustavili, so ga potegnili izpod koles tako zmekčane, da ga niso skoro spoznali.

* Strah pred napadom na Solun. Izjava italijanske vlade, da si pridržuje Italija popolno akcijsko svobodo na Sredozemskem morju izniči turško obalo Jadranskega in Jonskega morja, utrjuje v diplomatičnih krogih sumnjo, da bi utegnila Italija vsled preprečne akcije proti Dardanelam zasesti ne le en ali več otokov v arhipelu, ampak da tudi ni izključen italijanski napad na Solun. Sodijo, da bi Italija ta korak storila tembolj, ker baje grof Berchtold ne bo tako ostro nasprotoval italijanskim napadom na evropsko Turčijo kakor grof Aehrenthal.

* Posojila kitajske vlade. Mednarodne banke so dovolile 9. t. m. vladi za 320.000 taelov kredita in izjavile, da so pri volji plačati kitajskim zastopnikom v inozemstvu nadaljnih 180.000 taelov. Ta teden se izplača pekinški vladi 601.000 taelov. Banke nameravajo vlado podpirati tako dolgo, dokler ne bodo finan-ce zopet v redu. Pripravljajo se, da izplačajo tekem dveh ali treh mesecev šest do deset milijonov taelov.

Ljubljana in Kranjsko

— Karl Dermastia — degradiran. Visoko v zvezde kujejo klerikalci vsakega svojih mož in se — veliki demokrati — kar vidno naslanjajo nad raznimi visoko donečimi naslovi. No, pa smo dandanes tudi pri nas na Slovenskem že tako daleč, seveda ne po zaslugi klerikalcev, da taki naslovi sami na sebi ljudem proketo malo imponirajo. Tudi novopečenega kandidata Karla Dermastia, ki ga hočejo prav absolutistično vsiliti Belokranjcem za deželnega poslanca, so klerikalci predstavljali v svojem časopisju in na mnogobrojnih shodih za profesorja, dasi mož nima nikake pravice do tega naslova in bi bilo pravno popolnoma v redu, ako bi volilne komisije vse s profesorjem naslovljene glasovnice enostavno odklonile. To so jim liberalci tudi zažugali in »Slovenec« je začel — lesti pod klop, skraja počasi, ker se pač vsakdo boji blamaž: v petkovi svoji številki namreč milostno dopušča, da Dermastia, kdor ga že ne misli na glasovnici počastiti s profesorjem, tudi lahko označi za učitelja na Slov. trgovski šoli v Ljubljani, v sobotni številki pa o kakem profesorju že ni več duha ne sluha, sam prvi general Susteršič ga nazivlje za učitelja in podaje kar na dveh mestih, da bi bolje držalo in ja ne ostalo prezrto, svojim vernim pristašem kandidata Dermastie pravi naslov. — Dobra šola je to za klerikalce, ker ravno iz tega slučaja lahko izprevidijo, da tudi malenkostno in na videz brezpomembno napihovanje človeka večkrat potisne v neljubo zagato.

— Vohunski odlok železniškega ministrstva. Po srečnem naključju je zagledalo svetlobo javnosti sledeče pisanje:

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v

C. kr. železniško ministrstvo je naročilo podpisane ravnateljstvu, da na začetku vsakega leta poroča o stanju in razvoju društvenega življenja med železniškimi uslužbenci tukajšnjega uradnega okoliša v preteklem letu

Da ustreže temu nalogu, si usoja podpisano ravnateljstvo prositi za predložitev seznama vseh društev v okrožju ondot-

nega c. kr. okrajnega glavarstva sočasnih društvenih vodstev in števila društvenikov.

Nadalje si dovoljuje c. kr. ravnateljstvo prositi za poročilo o delovanju dotičnih društev, oz. krajevnih skupin, o stru- nah, pojavljajočih se na zborovanjih in o obsegu tujih vplivov, uveljavljajočih se v radikalnih smereh.

C. kr. ravnatelj:

Železniško ministrstvo bi bilo rado poučeno o »radikalnih strujah« in o obsegu tujih vplivov. Zahteva ravnateljstva, da okrajno glavarstvo špionira železničarje, je precej predrzna, zakaj uradni delokrog železniškega ravnateljstva se razteza na železnice in preko te meje ne sega. Politična oblast bi morala prav odločno zavrniti predrzno in nesramno insinucijo podjetnika, ki mu ni prav nič mar, kako uporabljajo uslužbenci svoje državljanske svobodščine. Ampak ministrski odlok je le jasen dokaz, kakšen brezdajni strah ima železniško ministrstvo pred železničarsko organizacijo.

Slovenskemu občinstvu vseh krajev in vseh slojev. Umetnost je v prvi vrsti merilo za kulturo vsakega naroda. Če hočemo meriti slovensko kulturo po slovenski upodablajoči umetnosti, tedaj moramo reči, da je naša kultura na prav visoki stopnji. Toda umetnost se more razvijati in procvitati le tedaj, če najde dovolj razumevanja in podpore med občinstvom. Tega žal o slovenski publiki ne moremo reči, nasprotno se slovensko občinstvo za svojo umetnost malo briga. Imamo pač bojev na vse strani in potreb nešteto. Zato more ta uboga slovenska umetnost v bodoče jedva še vegetirati, in če bi šlo tako naprej, mora končno propasti. Da se to ne zgodi, so sklenile ljubljanske Slovenke, da začno veliko akcijo v podporo slovenski upodablajoči umetnosti. V ta namen vabi odbor »Splošnega slovenskega ženskega društva« vse prijateljke slovenske upodablajoče umetnosti k posvetovanju o taki akciji v sredo 13. t. m. ob 6. zvečer v društvene prostore na Rimski cesti št. 9, pritičije desno. Predvsem vabimo k tej št. 9. pritičije upodablajoče umetnike, literate in časnikarje ter vse, ki imajo srce za našo umetnost. Posebna vabila k temu posvetovanju se ne bodo razpošiljala, dobro došel pa je vsakdo!

— Vzajemnost na Viču in Glincah. Nečeljska zavajna prireditelj »Vzajemnosti« za Vič in Glinca pri Travnju se je obnesla jako dobro v vsakem oziru. Igrala se je igra »Malomestne tradicije«, sodeloval je dramatični odsek mladinske organizacije; igralci so s pohvalno vnemo rešili svojo nalogo. Prav tako so uspele tudi deklamacije. Priredba je bila dobro obiskana, razpoloženje je bilo veselo. Ko so se gostje razhajali, je bila njih vseh srčna želja, da se kmalu zopet snidejo na tako veseli in zabavni prireditvi.

— Zgradba belokranjske železnice. V ponedeljek dne 18. t. m. se začne graditi belokranjska železnica. Ta dan bo v Novem mestu slavnostno zasajena prva lopata v zemljo. Na to slavnost pridejo seveda zastopniki deželne vlade in avtonomnih korporacij, pričakujejo pa tudi, da pride železniški minister baron Förster.

— Iz jesenjske tovarne. Da ne bodo ljudje po svetu živeli v krivi veri, da je delavec v jesenjski tovarni na rožicah postlano in da se jim cedita mleko in med, je prav če se oglasimo kdaj tudi iz našega kota. To pot se pomudimo na žebljarskem oddelku, kjer pašuje neki Blaž Strugar. Od delavca se je z intrigami priklesčeval od priganjača in danes zadovoljno vihiti bič nad svojimi tovariši od včeraj. Pretekli mesec, ko je bil vsled male vode v »naši« tovarni zelo slab zaslužek, se je predrznil ta priganjač kaznovati delavca za celih pet kron, ker si je bil — prižgal cigareto. Drug delavec, družinski oče, je obel pri nočnem delu, pa se je javil pri nočnem mojstru. Potem je doma obležal tri tedne. Ob izplačevanju bi bil imel dobiti še dvajset kron. Ampak nemalo se je začudil, ko je dobil le sedem kron z opazko, da so mu odtegnili pet kron zato, ker se ni bil javil pri dnevnem mojstru Strugarju, dasi je nočni mojster naznanil Strugarju slučaj ustno in pismeno. Komanda-

Župek: Ej no, nekaj resničnega je že; če se natančno vzame, je še celo nervoznost bolj resnična od resignacije in podobnih idej.

Roza: Tako? Torej — v zlodjevem imenu!

Tedaj sem danes nervozna.

Župek: Morda bi se dalo pomagati z mizlo vodo ali pa z elektriko. Toda po čem sodite, da ste?

Roza: Mislim, da je dovolj, če nima človek nikjer miru, ne more pisati, ne more govoriti, pa bi se le prepiral in prepiral.

Župek: Zdi se mi, da se Vam večkrat tako godi.

Roza: Eh, to je druga reč. Hotela bi, da bi prišel tisti cigarnarski komedian sem, pa da bi mu mogla prav pošteno povedati svoje mnenje.

Župek: Aha, kakšen komedian Vam je torej urekel.

Roza: A kaj! Besno me je napravil.

Župek: To je sumljiv simptom.

Roza: Vaš sarkazem je povsem neumestno.

Župek: Še na misel mi ne prihaja, da bi se uril v sarkazmu. Čisto resno govorim. Postavite si straže pred srce.

Roza: Kaj... (Se glasno nasmeje): Zdjaj Vas šele razumem. Torej me smatrate za tako barbarično trapasto, da bi se mogla zaljubiti!

Župek: Ali pa še za tako pametno.

Roza: Ne. Toda neglede na vse, je čisto nemogoče, da bi se zaljubila v človeka, ki ga pravič vidim, in ki sem samo prepirala z njim pa nič drugega ne.

Župek: To ni prav nič nemogočega.

Roza: Govorite, kar hočete, ali to ni res. Tukaj bi mu rada povedala, kar mislim. To pravim, Vi pa lahko iz tega izvajate kar hočete. Zato, kar misli svet, se sploh ne menim.

Otožnik (prihaja iz mislilnice, Megličar in Miloslava pa iz čitalnice): Ali bo nočoj pač kaj iz našega klubskega večera?

ETBIN KRISTAN:

Klub „Resignacija“.

(Dalje.)

Megličar: Ali mi vsaj dovolite, da Vas spremim tja?

Roza: Le pridite. Morda najdete — v knjigah snovi za dobro dramo.

(Oba odideta v čitalnico.)

Fani (pride z Župkom): Ne, sumničiti ne smete barona. V svojih idejah je brezpogojno pošten.

Župek: Bodisi pošten. Saj mu nisem odrekal poštenja. Toda kaj mislite, da ne more biti tudi pošten neumno?

Fani: Tudi neumnosti mu ne smete podtikati. Ali bi bilo mogoče, da mu sledi toliko ljudi, če ne bi bil njegov duh velik?

Župek: Če bi bilo mogoče? Ovna nemara na stejete za posebno velikega modrijana.

Fani: To ni nikakršna primera.

Župek: Je, je. Pa saj ni se v Vašem klubu tako. Seveda, nekaj mora že biti in frazi, da vabi; lep zvok, kaj bobnečega, kaj nerazumljivega, kaj grotesknega, to popolnoma zado- stuje. Pa pijanost! To je vedno velika privlačna sila.

Fani: Ne, to ni lepo, da tako skrunite baronove velike ideje.

Župek: Velike... o, to je mogoče. Ali če ni nič drugega, to je vendar malo.

Fani: Nekaj velikega — malo?

Župek: Kar ej storil Herostrates, tudi ni bilo ravno majhno. Obsodba Sokrata, betlehemski detomor, križanje Kristusa — to so bile nemara precejšnje reči, in ko je dal Nero zažgati Rim, je hotel storiti nekaj grandioznega.

Fani: To so pasti... Ali baron ima vendar idejo.

Župek: Navrtati železno blagajno v veliki banki je tudi ideja.

Fani: Izkratka: če se človek vda svetu misli, se ne more več rešiti; torej ne more biti ona stvar brez jedra.

Župek: Da, zdaj ste povedali nekaj zanimivega. Vi bi se torej radi rešili tega sveta, ali fraza Vas drži s svojimi kremplji, pa ne morete.

Fani: Kdo Vam pravi to?

Župek: Tega Vam niti povedati ni treba. Nekaj metode je končno v vsaki blaznosti. Prosto- voljno odrekanje ni nikdar znamenje zdravja. Vašo bolezen, gospodična Fani, bi pa bilo lahko uganiti.

Fani: Gospod doktor!

Župek: No, takemu dolgoletnemu prijatelju obitelji ne smete zameriti. Veste, neozdravljivih boleznih je na vso srečo malo na svetu. In če bi človek mogel le vselej dobiti pravo diagnozo, pa bi se jih še več ozdravilo... Če bi bil na primer sedaj neki Ljudevit tukaj. —

Fani: Gospod doktor!

Župek: Da, gotovo! Če bi bil tukaj, bi se Vas kmalu upal ozdraviti te resignacijske manije.

Fani: Ne, gospod doktor, to bi bilo nemogoče.

Župek: Gospodična Fani, kako dolgo pa ste že na svetu?

Fani: Zakaj?

Župek: Zato ker se upate tako apodoktiti- diti, da so na svetu nemogoče reči.

Fani: Na vsak način dosti dolgo, da vem eno.

Župek: Namreč —

Fani: Da je izza tega, kar se je zgodilo, vsaka sprava nemogoča.

Župek: Tako, tako. No, v teorijah ste prav močni.

Fani: To ni sama teorija. Ženska, ki je bila tako prevarana v svoji ljubezni, ne more pozabiti.

Župek: Že dobro. Ali če misli človek na prevaro, misli pač tudi na varalca.

Fani: To je zopet poet.

Župek: Vprašanje je le to, kako, se misli. Nazadnje se še lahko zgodi, da izgine misel na greh, pa ostane le misel na — grešnika.

Fani: Gospod doktor, ne govoriva več o tem; bolje mi bo.

Župek: Dobro. Saj že molčim. Želel bi le, da bi enkrat govorili z Ljudevitom, in potem bi rad videl, koliko bi ostalo od Vaše teorije.

Fani (bojevito): Nočem ga več videti.

Župek: Ker Vas je strah za tisto, kar živi le v Vaši domišljiji. Ker slutite, da bi živo življenje odpihalo kakor vihar ves lahki prah... Tukaj... V Vaših očeh čitam boj Vaše duše.

Tukaj čitam vroče hrepenenje, da bi videli beguna, in strah, da bi se utegnil nenadoma vrniti iz tujine in prikazati tukaj... —

Fani (uplašena): To — čitate Vi?

Župek: Ej, dete moje, saj čitam še več. Treba je le, da pozna človek navadno abecedo. Kar živi, hoče živeti. In Vi, kar Vas je, lažete sami sebi v žep s svojo resignacijo; da ste siti življenja, da morate drugim napraviti prostora, in vse tiste reči, ki Vam jih sugerirajo, ali pa ste si jih sami sugerirali, da bi umorili sami v sebi prido, vse to je poetična laž in nič drugega ne. No — za ostale mi ni nič mar, ali za Vas bi mi bilo žal.

Fani (po kratkem premoru): Trudna sem, gospod doktor.

Roza (prihaja iz čitalnice): Aj, tako? Vi ste vendar spet enkrat pri nas gospod Župek? Ali se hočete končno vendar izpreobrniti?

Župek: Takih lepših namenov baš nimam.

Roza: Torej ne. No, seveda, Vi se smatrate za človeka, ki ima še kaj opraviti na svetu.

Župek: Seveda, seveda, prav zato, ker sem na svetu.

Roza: De gustibus non est disputandum. Toda povejte mi, gospod Župek: Ali je nervoznost kaj resničnega, ali pa se govori o njej le zato, ker je ta neumnost baje nekako moderna?

dejal, da so tudi krščanski socialci na ministrski konferenci izjavili, da so rudarske zahteve neodložljive. Zdej pa kliče krščanska organizacija policijo, in v resnici je dospelo v revir na stotine žandarjev in policajev, da ščitijo stavkoke. Vzlic temu je upati, da se tudi krščansko-socialni rudarji pridružijo stavki v takih množicah, da bo ostala policiji le zaščita krščansko-socialnih voditeljev. Zborovanje je soglasno in z nepopisnim navdušenjem odobrilo sklep za stavko.

Izdajalsko obnašanje „krščanskih“.

Bochum, 11. marca. Vodstva katoliških knapovskih društev svare rudarje pred stavko. Z vsemi močmi se trudijo, da odvrnejo svoje pristaje od stavke.

Disciplina „krščanskih“ se ruši?

Dortmund, 12. marca. Mnogoštevilni shodi krščanske rudarske zveze so bili pičlo obiskani, in je verjetno, da vstopi velik del krščansko-socialnih rudarjev proti paroli krščanskega vodstva v stavko.

Obseg stavke.

Dortmund, 12. marca. Nasproti lažnjivim poročilom oficijoznih brzojavnih agentur, ki skušajo zmanjšati vtisk stavke, je resnica, da je zavzela stavka silne dimenzije in da se zmerom bolj razširja. Pri nastopu včerajšnje opoldanske šilte je zopet silno upadlo število stavkokazov.

Vlada »posreduje«. — Mobilizacija žandarmerije za rudniški kapital.

Dortmund, 12. marca. Štrajkovni revir izgleda kakor taborišče žandarmerije in policije. Iz vseh vetrov je vlada nagnala varuhe reda in varnosti. Namen, ki ga zasleduje s svojo mobilizacijo, je jasen: uplašila bi vlada rada stavkujoče rudarje in obodrla stavkokaze.

SPOŠNA STAVKA ANGLEŠKIH RUDARJEV.

Konec stavke?

London, 12. marca. Splošno sodijo, da je opravičena nada na skorajšnjo pravnomočno medstavkujočimi in podjetniki. Vladni krogi so mnenja, da bo stavka še koncem tega tedna pri kraju. Dognali so, da ne dela 1.581.830 delavcev; iznad teh je 1.006.000 rudarjev. Ostali so 203.000 kovinarjev, 60.000 pečarjev, 35.000 pristaniških delavcev in 37.000 železničarjev.

Pogajanja.

London, 11. marca. Voditelji in delegati rudarjev dospo danes dopoldne v London, da se udeležijo ponočnega zborovanja rudarjev. Smatrajo za gotovo stvar, da rudarji privole v udeležbo jutrišnje skupne konference z rudniškimi lastniki.

Težke posledice.

London, 12. marca. Vsled stavke so ustavile v Liverpoolu tri velike sladkorne tovarne delo. Dva parnika ne moreta odpluti.

GIBANJE BELGIJSKIH RUDARJEV.

Bruselj, 12. marca. Zaupniki belgijskih rudarjev so sklenili, da se pridružijo stavki nemških premogarjev, ako bo splošna.

ENODNEVNA SPOŠNA STAVKA FRANCOŠKIH RUDARJEV.

Pariz, 12. marca. Enodnevna splošna stavka, ki so jo uprizorili francoški rudarji, da opozore parlament na svoje zahteve, se je izvršila mirno in resno; o nikakih izgredih ne poročajo.

PATER MACOH — UŠEL?

Dunaj, 12. marca. Iz Varšave poročajo: Iz Pjotrakova je došla vest, da je pater Macoh ušel iz ječe. Jetnišnični ravnatelj trdovratno molči o zadevi.

ZRAKOPLOVNA NEZGODA.

Prva ženska žrtev.

Pariz, 12. marca. Na letališču v Etampesu je padla včeraj 18letna letalna učenka Benard s svojim aparatom iz višine 30 do 40 metrov na tla. Nesrečnica si je zmečkala prsni koš in je izdihnila v nekaj minutah. Benard se je dvignila v zrak, da prebije tretjo skušnjo za letalno diplomato.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Boj pri Bengaziju.

Carigrad, 11. marca. Vojno ministrstvo je priobčilo včeraj naslednji brzozjavni poveljnika pred Bengazijem z dne 3. t. m.: Oddelek iz 75 rednih vojakov in prostovoljcev, ki je prežal v zasedi, je zadel ob dve kompaniji na zahodu Sejd Abdallaha. Boj je trajal do solnčnega zahoda. Sovražnik se je umaknil s precejšnjimi izgubami, pozneje pa je dobil pomoč in je razvil živahno streljanje. Nato smo pozvali naše čete z zahoda, nakar je dal sovražnik zatrobiti na povratek. V tem hipu so se nenadno pojavile

sovražnikove rezerve in sicer šest pehotnih bataljonov s poljsko baterijo, z dvema gorskima baterijama, s tremi baterijami havbic in večimi mitraljezi, ki so se bližale našemu levemu krilu. Napadli smo sovražnika z vsemi silami našega vzhodnega oddelka in ga zapodili v beg. Sovražnikove izgube so precejšnje. Med njegovimi mrtvci sta tudi kapitan Ocanti in poročnik Orlandi, ter še en drug kapitan in podporočnik. Mi smo imeli tri mrtve in tri ranjene vojake ter 21 mrtvih in 40 ranjenih prostovoljcev.

Napad na Dardanele?

Dunaj, 12. marca. »Neue Freie Presse« poroča iz diplomatskih krogov, da prične te dni italijansko brodovje akcijo proti zunanjim dardanelskim utrdbam. Sodiijo, da napade brodovje najprej utrdbi Fedil, Bar in Kunkulo.

Posredovanje.

Rim, 11. marca. Včeraj so posamično obiskali poslaniški peterih nevtralnih držav vnanjega ministra in ga zaupno vprašali, pod kakimi pogoji bi pritrdila Italija eventualnemu skupnemu mirovnemu posredovanju. Minister še ni odgovoril, pač se bo odgovor najbrže glasil, da Italija soglaša samo v slučaju, ako se prizna popolna in splošna suvereniteta Italije nad Tripolitanijo. Danes je imel vnanji minister posvetovanje z ministrskim predsednikom; poslaniški dobe odgovor morda že jutri, najkasneje pa pojutrišnjem.

HOMATIJE V MEHIKI.

Odločilna bitka.

London, 11. marca. Iz Mehike poročajo: Vlada zbira v Tehnakanu 10.000 mož, kamor se bliža Orozco s 5000 možmi. Tekom starih dni pride do odločilne bitke.

KITAJSKA REPUBLIKA.

Juanšikaj — predsednik republike.

Peking, 12. marca. Pri nameščenju Juanšikaja za začasnega predsednika republike tujja poslaništva niso bila zastopana. Juanšikaj je prebral naslednjo izjavo: Zvesto se bom trudil, da pospešim razvoj republike, da odpravim nedostatke absolutne monarhije in da združim petera plemena, ki obsegajo narod. Brž ko imenuje narodna skupščina trajnega predsednika, odstopim.

Manifest.

Peking, 12. marca. Manifest pomilošuje vse jetnike razen morilcev in roparjev, odpušča še ne plačane zemljiške davke, ki bi se bili morali že plačati, naznanja začasno veljavo starih postav, v kolikor ne nasprotujejo republikanskemu duhu, in opominja uradnike, naj pospešujejo blaginjo republike.

ODKRITJE JUŽNEGA TEČAJA.

Amundzenovi načrti.

Hobart, 12. marca. Amundzen ostane o Hobartu, dokler ne odplove eksped. ladja »Fram« iz pristanišča. Nato bo predaval en mesec po Avstraliji, potem se vkrcava v Buenos Airesu na ladjo »Fram« in odplove skozi Berinško cesto na Ledeno morje.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da je neresnično, kar sem o g. Frančiški Rožnik, vlg. Graparjevi delavki tob. tovarne na pustni terek, to je dne 20. februarja t. l. zvečer govorila. Obžalujem, da sem to storila, ker sem se prepričala, da nimajo te govornice nobene podlage in so samo plod zlobnih jezikov.

Ljubljana, dne 11. marca 1912.

Frančiška Peklaj, del tob. tov.

Išče se spreten

čevljarski pomočnik

za Bovec na Primorskem. Delo trajno, plača po dogovoru. Ponudbe sprejema Anton Komac, Spodnja Šiška šte. 147.

Mihael Boltar

čevljar v Solkanu šte. 140.
se priporoča vsem cenjenim sodrugom za vsa v svojo stroko spadajoča dela.

OBČNO KONZUMNO DRUŠTVO V TRBOVLJAH

vpisana zadruga z omejenim poročtvom.

Vabilo

na

redni občni zbor

ki bo v nedeljo dne 24. marca 1912 ob 9. uri dopoldne v društvenih prostorih „Delavskega doma“.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev treh članov v nadzorništvo in enega namestnika.
6. Razni nasveti.

Na zborovanje imajo pristop le člani konzumnega društva.

V Trbovljah, 25. svečna 1912.

Za nadzorstvo;

Tratnik Avgust.

Peter Grobler.

DELAVSKE ZADRUGE

za Trst, Istro in Furlanijo.

Pristopite

Delavskim zadrugam za Trst, Istro in Furlanijo.

Evo vam dosedanje vspehe naših delavskih zadrug:

Razprodaja.

I. zadrudna doba 1903-1905 (19 mesecev)	K	208.001 ⁰⁵
II. " " 1905-1906	"	148.450 ¹⁹
III. " " 1906-1907	"	201.206 ⁵⁸
IV. " " 1907-1908	"	366.482 ⁹⁷
V. " " 1908-1909	"	615.508 ¹²
VI. " " 1909-1910	"	873.392 ⁴⁰
VII. " " 1910-1911	"	1.050.829 ¹⁸
VIII. " " prvih šest mesecev (do 31. dec. 1911)	"	569.395 ³⁸

Dosedaj so toraj naše zadruge razprodale blaga za K 4.033.265⁸⁷

Do 31. decembra 1911 so razdelile naše zadruge K 25.505¹¹ podpor blatim članom in vdovam pa sirotam članov.

Dividend so plačale 56.000 kron.

Dne 31. dec. 1911 so imele 5045 članov.

Zakaj so naše Delavske zadruge postale velike in močne? Zato ker ne prodajajo na upanje marveč le proti štetemu denarju.

Kredit je nesreča družin in smrt zadrug.

Mesto prodaje na upanje, dajejo naše Delavske zadruge članom, ki so več kot dva tedna bolni, do 12 tednov blago brezplačno in sicer za sedaj največ za 84 kron blaga.

Vdove in sirote članov dobe v podporo za 18 tednov blaga in sicer največ 126 kron.

Ker se v Delavskih zadrugah veliko razproda, imajo člani lahko vedno najsvetžeje blago, ki je po večini ceneje kot drugje zategadelj, ker nakupujejo zadruge blago v velikih zalogah.

Nikjer ne morete narediti boljših nakupov kot v Delavskih zadrugah.

Naše Delavske zadruge imajo 14 skladišč, 9 v Trstu in sicer:

I. v ulici dell' Istria 10	VIII. v ulici Girolamo Muzio 6
II. " " Belvedere 34	X. " " San Marco 17
III. " " del Salice 4	XII. " " Pozzo Bianco 5
IV. " " dell'Acquedotto 67	XIII. " " Aldo Manuzio 10.
VI. " " Conti 26	

1 v Gorici, 1 v Tržiču, 1 v Miljah, 1 v Izoli, 1 v Pulju.

Glavno skladišče je v ulici S. Francesco d'Assisi šte. 21 in 23. Zadrudna peč, v ulici S. Marco šte. 17.

Naše Delavske zadruge prodajajo samo svojim članom.

Delavskim zadrugam pristopi lahko vsak v katerem si bodi omenjenih skladišč. Dovolj je, ako podpiše en sam delež po 20 kron, ki ga plača lahko takoj ali pa v obrokih po 20 vinarjev. — Član si pridobi vse pravice takoj, ko plača prvo krono in 20 vinarjev za knjižico.

Slovenski člani imajo v jezikovnem oziru enake udobnosti kot italijanski. V slovenskem jeziku imajo tudi pravila, poslovnike, knjižice in bilanco. V vseh skladiščih se govori tudi slovenski.

Delavci! Pridružite se naši veliki zadrudni družini. — Tako boste koristili svojim družinam in razvoju zadrudništva.

V Trstu, januarja 1912.

VO DSTVO.

OPOMBA! Ako želite spoznati natančneje poslovanje DELAVSKIH ZADRUG, poskrbite si poročilo o zadnji zadrudni dobi in pravila, ki jih dobite brezplačno v katerem si bodi našem skladišču.

Sladni čaj tovarniška znamka Sladin

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, sladne kave, puro, somatoze, sanatogen, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke i. t. d. Moč! — pijo „SLADIN“, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj. Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 odstotkov pri denarju v gospodinjstvu. To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. Zdravje! Zaviti po četrtilogramu stanejo 50 vinarjev, zahteva naj se tudi pri trgovcu. Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo. — Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkóczy; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy; VIII., Josefstadterstrasse 25; III., Radeckyplatz 4; V., Schönbrunnerstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.